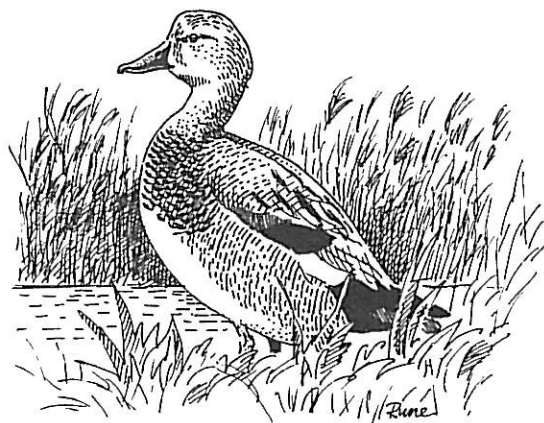

Snadderand *Anas strepera*

Global utbredelse

Snadderanda er utbredt over et stort område på den nordlige halvkule, fra Nord-Amerika og gjennom hele Eurasia. De fleste steder er den en forholdsvis sparsomt forekommende hekkefugl. Snadderanda er særlig knyttet til sommervarme områder med næringsrike sjøer, og unngår derfor i stor grad de nordlige boreale områder.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Norge ligger i utkanten av artens hovedutbredelse. Dette, kombinert med at det finnes få egnede hekkebiotoper, gjør at arten er å regne som en sjelden og sporadisk hekkefugl hos oss. I perioder med gode værforhold og under vårperioder med gunstige vindretninger kan arten opptre mer tallrikt enn vanlig. Hekkefunn gjøres gjerne i slike år.

Hekkefunnene i Lofoten-Vesterålen kan tyde på at det er snadderender opprinnelig fra Island som hekker i det nordenfjeldske Norge. De islandske fuglene har ikke de samme høye krav til hekkebiotop som f.eks. de mellomeuropeiske fuglene. Hekkeområdene på Jæren og i Oslofjord-området rekrutterer derimot trolig fugler fra Mellom-Europa. Store deler av den europeiske bestanden har for øvrig sin opprinnelse i utsatte parkfugler (Sharrock 1976). I hele Norden har snadderanda hatt en sterk framgang i hekkebestanden. Dette har mest trolig sammenheng med bedrede nærings- og hekkeforhold som følge av økt eutrofiering (Koskimies 1992).

Arten er spesielt knyttet til våtmark og grunne, næringsrike dammer, helst med en frodig vegetasjon. Den kan også hekke i hettemåkekolonier. Reiret plasseres helst i frodig vegetasjon og som oftest ikke langt fra vannspeil. Hekkebestanden i Island, som er særlig knyttet til området rundt Myvatn, viser også at arten kan hekke i åpent terreng, uten dekning av kraftig vegetasjon. Sett på bakgrunn av dette, er det ikke uventet at arten kan hekke på tilsvarende lokaliteter hos oss også (jf Fjeldså 1982). I trekketidene opptre arten ofte ved næringsrike salt- og brakkvannslokaliteter.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

I Atlas-perioden ble snadderanda påvist hekkende på minst 7 lokaliteter i Norge. I og med at forekomsten i Norge er så avhengig av bl.a. værforholdene om våren, er det vanskelig å si noe om bestandsstørrelse og -utvikling. Hekkebestanden svinger trolig ned mot 0 og til overkant av 10 par årlig. Det første hekkefunn i Norge ble gjort i Kurefjorden, Østfold så sent som i 1965. Samlet fram til nå foreligger det imidlertid ikke flere enn 9 kjente hekkefunn fra Norge (jf Tabell 4).

Hekkebiologi

Pardannelsen skjer hovedsakelig om høsten mens fuglene er i flokk (fra juli/august), men kan skje helt fram til våren. Derfor er de fleste vårobservasjoner hos oss av par. Hannen kurtisespiller for hunnen på lignende måte som hos stokkand, ved f.eks. å sparke opp litt vann, rense stjerten og nikke med hodet. Hunnene foretrekker å returnere til samme område som de selv ble født i eller hvor de hekket den foregående sesong. Hannen følger alltid etter hunnen. Straks etter eggleggingen vil hannen forlate hunnen. Eggleggingen skjer i Sør-Norge i mai og fra juni i Nord-Norge. Reiret legges godt skjult i høy vegetasjon. Fordi reiret ofte plasseres nært vannkanten, er det ofte ikke vanskelig å finne. De fleste hekkefunn hos oss er likevel gjort av hunner med unger. Hunnen ruger 24-26 dager før eggene klekkes. Ungene finner føde selv fra samme dag. Hunnen varmer ungene mens de er små, og passer dem fram til flygedyktig alder ved 45-50 dagers alder. Ungene er selvstendige fra samme tid (Cramp 1977). Skremmes hunnen ut med unger, vil hun tiltrekke seg oppmerksomheten ved å varsle kraftig *kreek, kreek, kreek*, mens ungene svømmer i motsatt retning til nærmeste skjul.

Trekkforhold

Snadderanda er en utpreget trekkfugl som ankommer landet i april-mai. Høsttrekket skjer i perioden juli-august, med noen etternølere utover høsten. Overvintrer hovedsakelig rundt Svartehavet til Middelhavet og i de fuglerike sjøene i Nord-Afrika. Flere vinterfunn er gjort enda lenger sør i Afrika.

Øystein R. Størkersen

Tabell 4. Samtlige kjente norske hekkefunn av snadderand.

- 1-2. Kurefjorden, Østfold 1965 og 1966
3. Frøylandsvatn, Rogaland 1978
4. Sortland, Nordland 1984 og 1985
5. Værøy, Nordland 1989
6. Grimstadvatnet, Møre og Romsdal 1980
7. Myklebustvatnet, Møre og Romsdal, slutten av 1980-tallet
8. Øra, Østfold 1989
9. Grandefjæra, Sør-Trøndelag 1989

Snadderand *Anas strepera*

- 7 ● Konstatert hekking
- 13 ● Sannsynlig hekking
- 7 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

